

**N.R. Hooyman - H.A. Kiyak: SOCIAL GERONTOLOGY:
A Multidisciplinary Perspective
Allyn Boston MA, and Bacon 1993, 539 str.**

Još nije prošlo niti četrdesetak godina od prvog spominjanja pojma *socijalna gerontologija*, a još je manje vremena prošlo od objavljivanja prvog zbornika radova pod naslovom *Priručnik socijalne gerontologije: socijalni aspekti starenja*, što ga je uredio rodonačelnik socijalne gerontologije Clark Tibbitts, a danas smo već svjedoci izuzetnom zanimanju za proučavanjem procesa starenja, i to ne samo pojedinaca nego i čitave populacije. Društveni kontekst starenja i starosti, osobito u razvijenim zemljama svijeta (u kojima je demografsko starenje populacije doseglo visoku razinu i izazvalo mnogostruke teškoće za pojedinca, obitelj i cjelokupno društvo), mnoge je istraživačke i publicističke napore stručnjaka različitih profila i zanimanja usmjerio na istraživanja socijalnih aspekata starenja i starosti.

Stoga nije čudno što se u razvijenim zemljama svijeta, a posebno u SAD, u posljednjem desetljeću javlja veći broj časopisa i knjiga u kojima se objavljuju rezultati multidisciplinarnih istraživanja društvenih aspekata starenja. Jedna od takvih je i knjiga *Socijalna gerontologija* dviju profesorica sa Sveučilišta u Washingtonu, N.R. Hooyman - iz škole socijalnog rada, i H.A. Kiyak - iz Stomatološke škole. Njihova je knjiga u samo pet godina doživjela već treće izdanje. Ta je knjiga rezultat ne samo istraživačkog i teorijskog rada dviju autorica nego je velikim dijelom rezultat njihova praktičnog iskustva u radu sa starim ljudima i njihovim obiteljima.

Svojim sadržajem knjiga pokazuje da socijalna gerontologija ima već uobličeni znanstveni i edukativni profil, spoznajno zaokružen i upotrebljiv u praktičnom radu sa starim ljudima. Knjiga je strukturirana tako da u uvodu i u pet velikih poglavlja daje sveobuhvatan pristup socijalnoj gerontologiji, i to logičkim redoslijedom, uz priloženu bogatu literaturu za svako poglavlje. Indeks osnovnih pojmova korištenih u knjizi, koji je detaljno razrađen, čini knjigu pogodnim udžbenikom za studente koji u svom programu studija imaju socijalnu gerontologiju.

Već se u uvodnom dijelu knjige pokušava se razjasniti osnovni pristup i neki osnovni pojmovi socijalne gerontologije, potreba razumijevanja i studiranja starosti te dinamička interakcija između starih ljudi i društva. Prvo je poglavlje najvećim dijelom posvećeno demografskim pokazateljima rasta starije populacije, osnovnim trendovima njezinog razvoja, geografskoj distribuciji i posljedicama do kojih takav razvoj dovodi. Dodirnuti su također i međukulturalni rezultati starenja te povijesni pristup starosti. Znatni dio toga poglavlja posvećen je sveobuhvatnom pregledu socijalnih teorija o starenju i političkoj ekonomiji starenja.

U drugom poglavlju iznosi se biološki i fiziološki kontekst starenja, i to kroz socijalne posljedice biološkog starenja, kroz promjene osjetila i njihove implikacije te kroz zdravlje, kronične bolesti i korištenje zdravstvenih usluga. Treći dio knjige bavi se psihološkim kontekstom socijalnog starenja, koji započinje s kognitivnim promjenama u starosti, a zatim slijedi osvrt na osobnost i mogućnost socijalne adaptacije u starosti, ljubav, intimnost

i seksualnost. Zadnji dio poglavlja odnosi se na mentalne poremećaje i psihoterapiju starih ljudi te na mogućnosti korištenja usluga mentalnog zdravlja.

Najveći i najznačajniji dio, četvrti dio ove knjige, govori o socijalnom kontekstu starenja u najneposrednijem obliku, a posebno o važnosti socijalne potpore (obiteljske, prijateljske i susjedske), te životnim uvjetima i socijalnoj integraciji. U tom se dijelu ukazuje na ekonomski položaj, rad i umirovljenje u starosti, na pojavu siromaštva te na potrebu aktivnosti u dokolici. Ukazuje se i na promjenu uloga i zanimanja, te dobrovoljne, religijske i političke aktivnosti. Nadalje, povezuju se starost i smrt kao vječne suputnice te daje osvrt na promijenjeni koncept umiranja, na žalovanje i obudovjelost u starosti. Na kraju ovoga poglavlja autorice se osvrću na rizične populacije, kao što su etničke manjine, te na rizičnu skupinu, kao što su starije žene.

Završno, peto poglavlje, upozorava na potrebu vođenja i na neke dileme socijalne politike prema starim ljudima te na socijalne probleme i odgovarajuće programe socijalne sigurnosti. I na samom kraju ističe se uloga politike i programa zdravstvene zaštite, moguće alternative institucionalizaciji, a u pogovoru se daju osnovni trendovi koji će utjecati na starenje u budućnosti te posljedice do kojih proces starenja populacije može dovesti.

Kao što same autorice u predgovoru navode, ova knjiga ima zadatak definirati područje socijalne gerontologije, pokazati njezinu vezu s drugim znanstvenim disciplinama, ali i različitost pristupa i iskustva u procesu starenja. Kada bi bila otklonjena jedina uočljiva zamjerka ovoj knjizi, a to je da nisu navedene specifične metode rada sa starim ljudima, ona bi mogla poslužiti i kao priručnik profesionalcima i dobrovoljcima koji neposredno rade sa starim ljudima.

Dušan Milinković